

Sygn. akt I CZ 85/13

POSTANOWIENIE

Dnia 6 grudnia 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Grzegorz Misiurek (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marta Romańska

SSN Bogumiła Ustjanicz

w sprawie z powództwa E. B.

przeciwko Miejskiemu Przedsiębiorstwu Wodociągów i Kanalizacji

S.A. z siedzibą w W.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 6 grudnia 2013 r.,

zażalenia strony pozwanej na wyrok Sądu Apelacyjnego

z dnia 12 kwietnia 2013 r.

oddala zażalenie i pozostawia rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.

UZASADNIENIE

Powódka E. B. wniosła o zobowiązanie pozwanej Miejskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Spółki Akcyjnej w W. do złożenia oświadczenia woli tej treści, że nabywa od powódki udział w nieruchomości przy ul. R. [...] w W., wynoszący 612/1972 części, odpowiadający powierzchni 612 m² za wynagrodzeniem w kwocie 918.000 złotych. Ponadto domagała się zasądzenie na jej rzecz od pozwanej wynagrodzenie za korzystanie z nieruchomości w kwocie 54.000 zł za okres trzech lat poprzedzających wniesienie pozwu, a po rozszerzeniu powództwo w tym zakresie - pismem z dnia 12 stycznia 2012 r. - w kwocie 180.000 złotych za okres 10 lat.

Sąd Okręgowy w W. wyrokiem z dnia 25 czerwca 2012 r. oddalił powództwo w całości i orzekł o kosztach procesu. Sąd ten ustalił, że nieruchomość, której dotyczy żądanie pozwu, stanowi własność powódki od 25 czerwca 1980 r. W październiku 1984 r. powódka wyraziła zgodę na zajęcie przez pozwaną części tej nieruchomości o powierzchni 557 m w celu realizacji inwestycji polegającej na budowie rowu otwartego W.-W. W grudniu 1980 r. strony podpisały protokół rokowań, w którym powódka wyraziła zgodę na zbycie tej części nieruchomości za cenę ustaloną przez nabywcę. Wobec braku porozumienia stron w kwestii przeniesienia własności gruntu zajętego pod inwestycje, na wniosek pozwanej zostało wszczęte postępowanie wywłaszczeniowe; decyzją z dnia 29 października 2004 r. postępowanie to umorzono z uwagi na osiągnięcie jego celu. Rów W.-W. został oddany i przyjęty do eksploatacji w dniu 31 grudnia 1985 r. Powódka nie otrzymała od pozwanej żadnego wynagrodzenia.

Uznając powództwo za bezzasadne, Sąd Okręgowy wskazał, że powódka wyraziła zgodę na zajęcie części swojej nieruchomości, nie sprzeciwiała się realizacji inwestycji i przez kilkanaście lat nie podejmowała działań zmierzających do realizacji obecnie zgłoszonych żądań. Pozwana skutecznie podniosła zarzut przedawnienia, gdyż postępowanie wywłaszczeniowe została wszczęte przez nią, a nie przez powódkę.

W odniesieniu do żądania zapłaty wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości Sąd Okręgowy wskazał, że do roszczenia z art. 231 § 2 k.c. nie stosuje się reguły o nieprzedawnianiu roszczeń przewidzianych w art. 223 k.c. Powódka nie wykazała, że żądania zapłaty wynagrodzenia jest usprawiedliwione co do wysokości wskazanej w pozwie, tj. kwoty 54.000 zł, mimo iż pozwana kwestionowała tę wartość.

Wyrok powyższy zaskarżyła apelacją powódka.

Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 12 kwietnia 2013 r. oddalił apelację w części dotyczącej rozstrzygnięcia o żądaniu zobowiązania do złożenia oświadczenia woli, uznając, że - mimo nietrafnej argumentacji Sądu pierwszej instancji - odpowiada ono prawu, gdyż wartość rowu urządzonego na nieruchomości powódki nie była istotnie większa od wartości zajętego na ten cel gruntu. Uchylił natomiast zaskarżony wyrok w części oddalającej roszczenie o zapłatę wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości i przekazał sprawę w tym zakresie do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego

Sąd Apelacyjny wskazał, że roszczenie to zostało przez powódkę zmodyfikowane, zaś Sąd pierwszej instancji odniósł się do niego w takiej postaci, w jakiej zostało ono zgłoszone w pozwie. Sąd Okręgowy nie rozpoznał zatem istoty sprawy w zakresie tego roszczenia i nie rozważył całego - odnoszącego się do niego - materiału dowodowego, co usprawiedliwia wydanie orzeczenia kasatoryjnego.

W zażaleniu na powyższe rozstrzygnięcie pozwana zarzuciła naruszenie art. 386 § 4 k.p.c. przez jego niewłaściwe zastosowanie. W konkluzji wniosła o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W postępowaniu apelacyjnym sąd drugiej instancji, kontynuując postępowanie przed sądem pierwszej instancji, rozpoznaje sprawę na nowo w sposób - w zasadzie - nieograniczony (art. 378 § 1 i art. 382 k.p.c.). W konsekwencji, w razie uwzględnienia apelacji - z reguły - zmienia zaskarżony

wyrok i orzeka co do istoty sprawy (art. 386 § 1 k.p.c.). Uchylenie zaskarżonego wyroku połączone z przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji jest dopuszczalne jedynie w przypadkach określonych w art. 386 § 2 i 4 k.p.c. Kontroli prawidłowości takiego orzeczenia służy zażalenie przewidziane w art. 394¹ § 1¹ k.p.c. Ocenie Sądu Najwyższego może być przy tym poddana jedynie trafność zakwalifikowania wskazanych wyżej przypadków jako przesłanek uzasadniających wydanie orzeczenia kasatoryjnego.

Nie można zgodzić się z zarzutem skarżącej, że uchybienie wytknięte Sądowi Okręgowemu przez Sąd Apelacyjny w istocie stanowi jedynie błąd pisarski, gdyż materialnoprawna podstawa żądania o wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z nieruchomości została prawidłowo zbadana. Sąd Okręgowy w uzasadnieniu rozstrzygnięcia o tym roszczeniu wskazał wyraźnie, że swoją ocenę odnosi do wynagrodzenia w kwocie 54.000 zł, obejmującego okres trzech lat poprzedzających wytoczenie powództwa. Nie sposób więc przyjąć, że swoją oceną objął ostatecznie zmodyfikowane żądanie zapłaty z tego tytułu kwoty 180.000 zł za okres dziesięcioletni. Zaniechanie to trafnie zostało zakwalifikowane przez Sąd Apelacyjny jako nierozpoznanie przez Sąd pierwszej instancji istoty sprawy w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c. Stwierdzenie tego uchybienia stanowi wystarczającą podstawę do wydania orzeczenia kasatoryjnego.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. orzekł, jak w sentencji, pozostawiając rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego - stosownie do art. 108 § 2 w związku z art. 398 i art. 394 § 3 k.p.c. - w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.